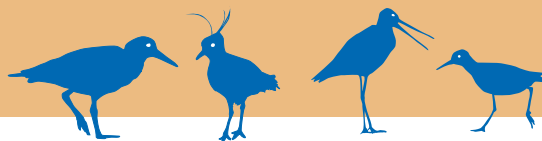

Weidevogelbalans 2013

in het kort

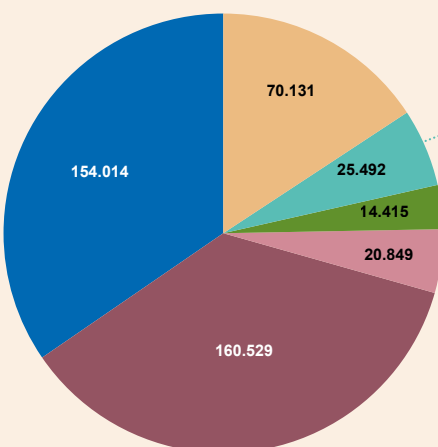

Na de eerste verschijning in 2010 is dit de tweede Weidevogelbalans met een overzicht van zoveel mogelijk basisgetallen over weidevogels. In deze Weidevogelbalans wordt naast ontwikkelingen op landelijk niveau ook ingegaan op ontwikkelingen in de provincies. Zij zijn immers sinds de decentralisatie van het natuurbeleid verantwoordelijk geworden voor de uitvoering en invulling van beheer en bescherming van natuur en landschap. Deze verkorte versie laat de **omvang** zien van **beheer en bescherming** en welke **jaarlijkse kosten** daaraan zijn verbonden. Voor twee soorten weidevogels laten we tevens de voornaamste ontwikkelingen zien. De Weidevogelbalans 2013 maakt duidelijk dat er nog veel moet gebeuren om weidevogels voor Nederland te behouden, laat staan in aantal toe te laten nemen. Provincies hebben zoals gezegd tegenwoordig hun eigen verantwoordelijkheid, maar onderlinge afstemming is gewenst, want weidevogels trekken zich weinig van die grenzen aan. Voor effectief weidevogelbeheer is de (grensoverschrijdende) gebiedsgerichte aanpak uitgangspunt waarbij speciale aandacht is vereist voor de ontwikkeling van kruidenrijke graslandvegetaties in een open landschap.

In 2011 vond in Nederland op ruim 440.000 ha weidevogelbescherming en/of -beheer plaats. Op ruim 150.000 ha was dat nestbescherming zonder vergoeding. Op ongeveer 290.000 ha vond beheer plaats waar wel een vergoeding tegenover stond in het kader van de SAN/SN en/of SNL. Ruim de helft daarvan bestond uit legselbeheer, 70.000 ha uit beheer waar weidevogels wel van kunnen profiteren, maar dat geen weidevogel (neven-)doelstelling heeft, 14.500 ha bestaat uit verschillende vormen van weidevogelbeheer waaronder kruidenrijk grasland, voor- en extensief weiden etc. en ruim 20.000 ha uit beheer met een rustperiode. Reservaatbeheer voor weidevogels vond plaats op ruim 25.000 ha.

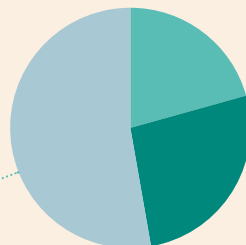
Oppervlakte beheer en bescherming in hectare

- Indirect weidevogelbeheer
- Reservaten
- Overig weidevogelbeheer
- Rustperiode
- Legselbeheer binnen SAN/SNL
- Nestbescherming binnen en buiten SAN/SNL

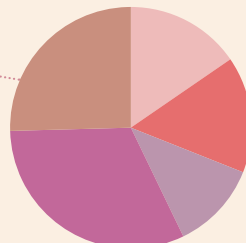
Reservaatbeheer

- Natuurmonumenten
- De12Landschappen
- Staatsbosbeheer

Rustperiode

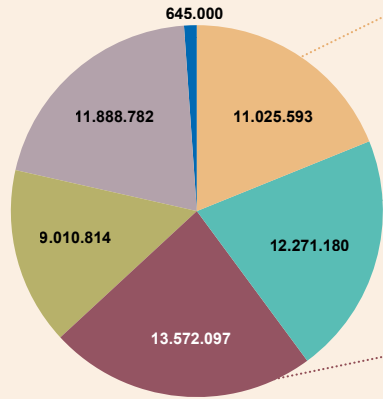
- 23 mei
- 1 juni
- 8 juni
- 15 juni
- 22 juni

Kosten beheer

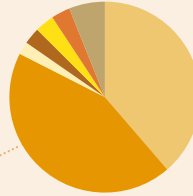
in euro's

- Indirect weidevogelbeheer
- Reservaten
- Overig weidevogelbeheer
- Rustperiode
- Legselbeheer binnen SAN/SNL
- Nestbescherming binnen en buiten SAN/SNL

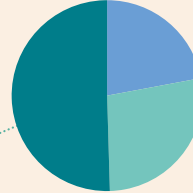
Indirect weidevogelbeheer

- (Half-) natuurlijk grasland
- Bont hooi- en weiland
- Droog soortenrijk grasland
- Hoogveen
- Landschappelijk waardevol grasland
- Natuurlijke eenheid zonder begrazing
- Overig

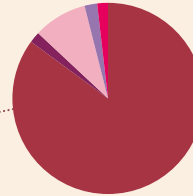
Reservaten

- Natuurmonumenten
- 12Landschappen
- Staatsbosbeheer

Overig weidevogelbeheer

- Kruidenrijk grasland
- Weidevogelgraslanden
- Rust-/voorweidecollectief
- Landschappelijke graslanden
- Overig

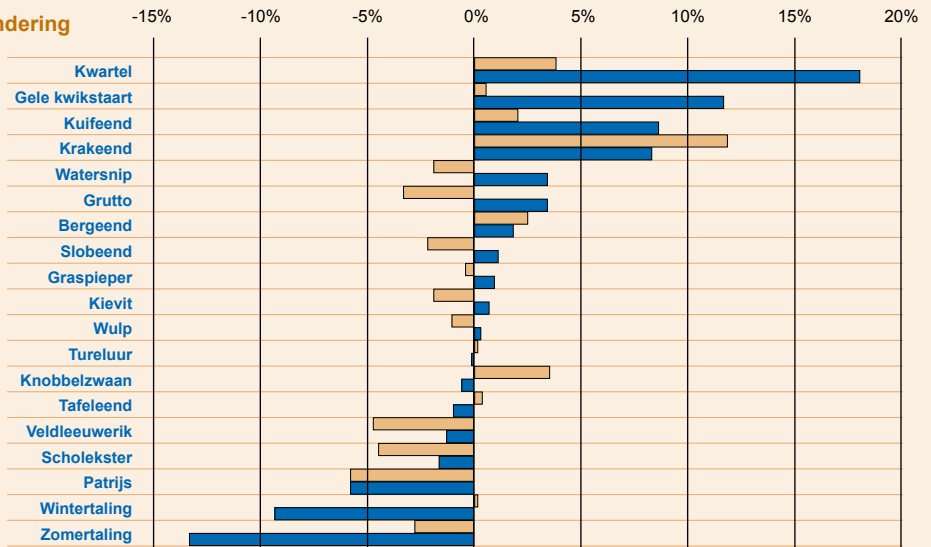
De totale kosten verbonden aan het beheer en bescherming van weidevogels bedroegen in 2011 58 miljoen. 47 miljoen daarvan is bestemd voor beheer dat weidevogels als directe doelstelling kent. Bijna 12 miljoen van dit bedrag is besteed aan legselbeheer, 9 miljoen

aan een rustperiode (vnl. uitgesteld maaibeheer), 12 miljoen aan reservaatbeheer, 11 miljoen aan ontwikkeling of instandhouding kruidenrijke graslanden, 4 miljoen aan (half-)natuurlijke graslanden en 5 miljoen aan bonte hooi- en weilanden..

Jaarlijkse aantalverandering

19 soorten, landelijk

- 1990 - 2011
lange termijn trend
- 2007 - 2011
korte termijn trend

Tellingen wijzen uit dat een deel van de soorten sinds 1990 en/of de laatste vijf jaar een toename vertoont. Verheugend daarbij is dat soorten als grutto en kievit waar veel van de inspanningen op zijn gericht, recent

een lichte toename laten zien. Maar een deel gaat nog steeds achteruit. Of de positieve ontwikkeling van een aantal soorten gaat doorzetten en er sprake is van een kentering zal de komende jaren moeten blijken.

Kievit

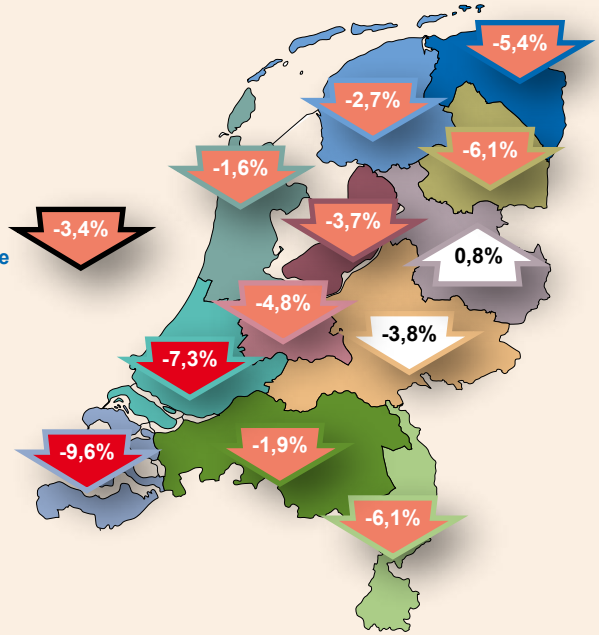

De kievit is in de afgelopen tien jaar gemiddeld met 3,4% per jaar in aantal afgenomen. Dat is een totale populatieafname van bijna 60.000 paar. Dit patroon wordt provinciaal ook aangetroffen, waarbij de aantallen in Zeeland en Zuid-Holland het hardst zijn afgenomen. Dit wordt niet volledig verklaard door verschillen in uitkomstsucces tussen provincies of de ontwikkeling daarin. Zo zijn de verliezen in Zeeland en Zuid-Holland door predatie of andere verliesoorzaken kleiner dan het landelijk gemiddelde. Bij de verliezen valt op dat die ten noorden van de lijn Texel-Nijmegen groter zijn dan het landelijk gemiddelde, terwijl dat ten zuiden van die lijn juist andersom is.

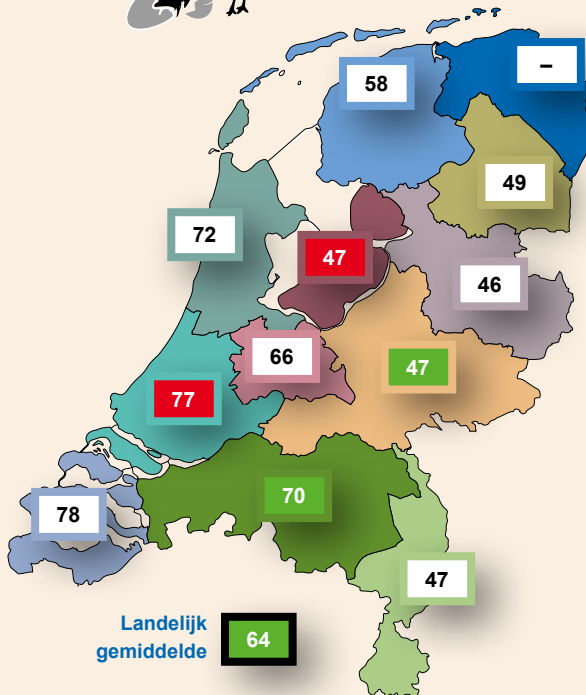
Jaarlijkse populatieverandering over 2002-2011

- = sterke afname
- = matige afname
- = stabiel
- = matige toename

Landelijk gemiddelde

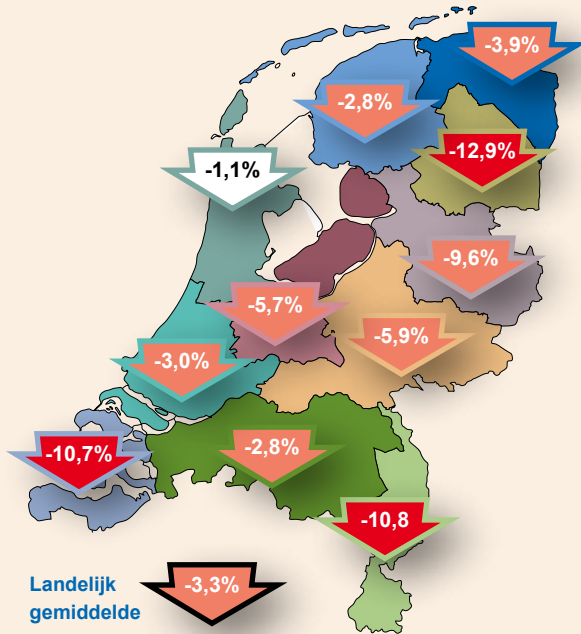
Kievit

Gemiddeld uitkomstsucces in percentages

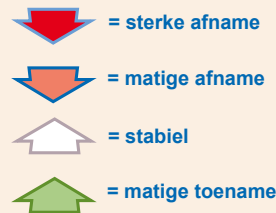
- = geen significante verandering van het uitkomstsucces sinds 2002
- = significante toename van het uitkomstsucces sinds 2002
- = significante afname van het uitkomstsucces sinds 2002
- = onvoldoende gegevens

Grutto

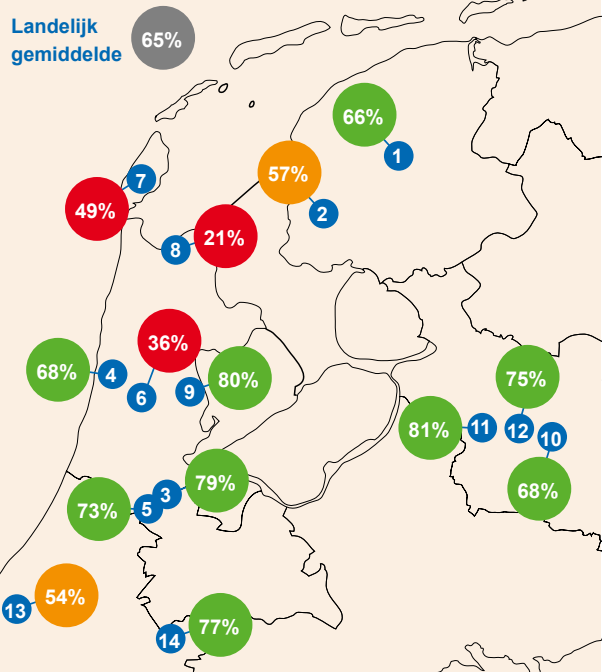
De grutto vertoont al langer een afname in aantallen dan de kievit. Het tempo waarin dit gebeurt, is de laatste tien jaar echter vergelijkbaar. In de voor de grutto belangrijke provincies als Friesland, Noord- en Zuid-Holland gaat die afname minder snel dan landelijk. Maar op Noord-Brabant na gaat de grutto in alle andere provincies in een rapper tempo achteruit dan het landelijk gemiddelde. Het uitkomstsucces van de legfels lijkt hier slechts gedeeltelijk mee te corresponderen. Met name in Friesland ligt dit uitkomstsucces van nesten laag. Dat aantallen hier toch minder snel afnemen dan op grond van het uitkomstsucces zou worden verwacht kan het gevolg zijn van instroom uit andere regio's.

Jaarlijkse populatieverandering over 2002-2011

Vooraf in grutterijke gebieden is steeds meer aandacht voor een gebiedsgerichte aanpak waarin met zogenaamd flexibel en last-minute beheer geprobeerd wordt de kuikenoverleving te verbeteren. In een aantal gebieden wordt de effectiviteit hiervan gemeten middels het Bruto Territoriaal Succes (BTS). In 2012 is dat gebeurd op in totaal 17.000 ha verdeeld over veertien gebieden. Het overzicht laat zien dat we landelijk in die gebieden net op het niveau zitten dat er voldoende jongen worden geproduceerd. Lokaal kan dat variëren. Positief is dat het BTS in de afgelopen jaren langzaam is toegenomen. Dit betekent dat men in die gebieden waarschijnlijk heeft geleerd hoe het beheer van weidevogels effectiever vorm gegeven kan worden.

Ligging telgebieden

1 Coop Butelan	8 Westerlanderkoog
2 Idzegea	9 Zeevang-zw
3 Bovenkerkerpolder	10 Hellendoornsebroek
4 Oostervel bij Limmen	11 Lierderbroek
5 Ronde Hoep	12 Schanebroek
6 Schaalsmeerpolder	13 Klaas Engelbrecht polder
7 Texel	14 Polder Noordzij

Meer informatie en downloaden van de Weidevogelbalans: www.sovon.nl en www.landschapsbeheer.nl.

Samengesteld door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Landschapsbeheer Nederland in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Vogelbescherming Nederland.

Met dank aan vrijwilligers/nazorgers van Bond van Friese Vogelwachten, Stichting Beheer Natuur en Landschap, Landschapsbeheer Nederland, Sovon Vogelonderzoek Nederland, leden van agrarische natuurverenigingen en aan medewerkers van Dienst Regelingen en Alterra.